

DOĞAL VARLIKLAR RANTA TESLİM EDİLİYOR

AKP Hükümeti, Rize'nin İkizdere Vadisi'nin SİT alanı ilan edilmesiyle, burada hidroelektrik santallerin yapımına engel oluşturulması üzerine Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanun Tasarısıyla karşı harekete geçti. TBMM'de bulunan tasarıya, meslek örgütleri ve çevre örgütleri tepki gösteriyor. Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Turhan Tuncer, doğal SİT ve tabiat

varlıklarımızın "rant-talan" sarmalına düşürülmesi riskine, Kırsal Çevre ve Ormancılık Derneği ise mutlak koruma bölgelerinin dahi her türlü kullanıma açılma tehlikesine dikkat çekti.

Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Turhan Tuncer, 3 Kasım 2010 tarihinde yaptığı açıklamada, tasarı ile ülkemizin doğal SİT ve tabiat varlıklarının korunmasına

ilişkin yetkinin görece bağımsız çalışan koruma kurullarından alınarak, bakanlığın bürokratlarından oluşan kurullara devredilmek istendiğine dikkat çekti. Ziraat Mühendisleri Odası'nın temsilcilerinin de bulunduğu ancak ağırlıklı bürokratlardan oluşan Toprak Koruma Kurullarının ülkemizin nitelikli topraklarını koruma alanındaki uygulamalarının kötü örneklerle dolu olduğu anımsatılan açıklamada, "Bu

yaklaşımın doğal SİT ve tabiat varlıklarımızı rant-talan sarmalına düşürme riskinin büyüklüğü açıkça ortaya çıkmaktadır” denildi. Tasarının Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun Rize'nin İkizdere Vadisi'ni SİT alanı ilan etmesinin hemen ardından TBMM'ye sevk edilmesinin dikkat çekici olduğu belirtilen açıklamada, tasarı ile ilgili şu bilgilere ve değerlendirilmeye yer verildi:

“Söz konusu tasarısının geçici bir ve ikinci maddeleri, 2683 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve ilgili diğer mevzuat kapsamında doğal veya tabii SİT olarak tescil ve ilan edilmiş alanlar ile koruma alanlarının statülerini sona erdirmektedir. Tasarıya göre, bu kapsamda bulunanlardan sulak alanlar, özel çevre koruma bölgeleri, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, yaban hayatı koruma ve geliştirme sahalarında ezici çoğunluğu bürokratlardan oluşan bir kurul yeniden belirleme yapacak, uygun özellikleri taşıyanlara bu statü yeniden verilecektir.

Tasarıya göre, korunan alanlarda, uzun devreli gelişme planına uygun olarak verilecek her türlü izinde Çevre ve Orman Bakanlığı görevli ve yetkili olacaktır. Bu alanlarda, ‘ülke düzeyinde, üstün kamu yararı ve stratejik kullanımı gerektiren kullanma izni, intifa ve irtifak hakkı’ Bakanlar Kurulu kararı ile verilebilecektir. HES ve maden ocaklarına kapı aralayan bu hükme göre izinler 29 yılı geçemeyecek, ancak Bakanlar Kurulu uygun görürse bu süreyi 49 yıla uzatabilecektir.

Suya Erişim Hakkı Engellenecek

Türkiye pratiğinin sermaye-siyaset ilişkisi değerlendirildiğinde, bunun anlamının doğal varlıklarımızın hiyerarşik zincir içinde rantıyeye teslim

edilmesi olduğu açıktır. Böylece HES projeleri hukuk denetiminin dışına çıkarılacak, sularımız 49 yıllığına şirket malı niteliğine dönüştürülecek, derelerimiz tutsak edilecek, doğal ekosistem tahrip edilecek ve yerelde yaşayan insanımız dahil tüm canlı varlıkların suya erişim hakkı engellenecektir.”

Açıklamada, tasarının yasalaşması durumunda Hazine arazileri, meralar, ormanlar ve su havzalarının, hiçbir sınırlama olmadan şirketlerin kullanımına açılacağı belirtilerek, bu nedenle tasarının Türkiye'nin taraf olduğu, Bern Sözleşmesi, Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşam Alanlarını Koruma Sözleşmesi, Dünya Mirası Sözleşmesi: Dünya Kültürel ve Yaban Mirasının Korunması, Ramsar Sulak Alanlar Sözleşmesi gibi uluslararası anlaşmalara da aykırı olduğu kaydedildi.

Çevre ve Orman Bakanı tasarımı AB müktesebatının bir gereği olarak tanımlarken, AB Yeşiller Partisi Mil-

letvekili Daniel Cohn Bendit'in aksi açıklamalarına dikkat çekildi. Tasarının geri çekilmesi talep edilip, Çevre ve Orman Bakanı istifaya çağrılan değerlendirilmede, şöyle denildi:

“Türkiye'nin enerji talep projeksiyonunu abartan; yenilenebilir enerji kaynağı' söylemi altında doğayı geri dönüşümsüz şekilde tahrip eden HES projelerine göz yuman; Çevresel Etki Değerlendirme raporlarının neredeyse tamamının olumlu çıkmasını 'doğal' karşılayan; ÇED sürecini zaman kaybı olarak değerlendirip bazı projeleri ÇED dışında tutma 'becerisini' sergileyen; HES'lerin artık inkâr edilemez zararlarını deşifre edenleri 'enerji sektöründen pay almak isteyenlerin piyonu olmakla' suçlayan Çevre ve Orman Bakanı'nı, bakanlıktan istifa ederek, bugüne dek geliştirdiği tutuma uygun düşecek yeni bir pozisyon almaya, Hükümeti de bu Tasarı'yı geri çekmeye davet ediyoruz.”

Nereden Nereye?

Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği'nin kasım ayı haber bülteninde de Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu Tasarısı değerlendirildi. Çevre ve Orman Bakanlığı'nın 2003 yılında başlattığı ve olumsuz eleştiriler olsa da çeşitli kurumların katkısıyla hazırlanan Biyolojik Çeşitlilik ve Doğal Kaynak Yönetimine ilişkin yasa tasarısı çalışmasını rafa kaldırdığı, bugün onunla hiç ilgisi olmayan bir çalışmanın TBMM'ye sevk edildiği anlatıldı. "Türkiye doğal kaynaklarına kalıcı zararlar verecek maddeler içerdiği" belirtilen yeni yasa tasarısının demokratik kitle örgütleri ve gönüllü kuruluşlarla da paylaşmadığına dikkat çekilen değerlendirmede, "Tabiat Kanunu İzleme Girişimi adı altında bir araya gelen doğa koruma konusuyla ilgili pek çok kuruluş, Mayıs 2010 tarihinde yaptıkları açıklamada 'katılımcı' denilmesine rağmen gerçekte katılımcı olmayan bu tasarıyla ilgileri

olmadığını belirtti" anımsatması yapıldı. Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği, tasarıya ilişkin şu değerlendirmeyi yaptı:

"Doğal çevrenin, bitki ve hayvan varlığının korunması ve tüm olumsuz etkilerin bertaraf edilmesi gibi unsurları içermesi beklenen "Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Kanunu" tasarısı, bu amaçların tersine 'doğal kaynakları olabildiğince kullanma' odaklı olarak hazırlanmış. Bu da, hükümetin tüm kaynakları kullanmaya yönelik yaklaşımını yansıtıyor. Hidroelektrik santraller, turizm yatırımları, madenler, yollar ve pek çok yatırımın önü, bu kanun tasarısında sıklıkla geçen "kullanma" tabiriyle daha da açılacaktır. Dikkati çeken bir diğer nokta da, Avrupa Birliği'ne uyum gerekçesiyle hazırlanan bu tasarıda birçok kavram karmaşası bulunması. Özellikle korunan alan statülerinde görülen bu karmaşa, uygulamada pek çok sıkıntıyı beraberinde getirecektir.

Dünyada pek çok hükümet, korunan alan tanımlarını yaparken Uluslararası Doğa Koruma Birliği'nin (IUCN) sınıflandırmasını örnek alıyor. Milli Parklar Kanunu'nda da IUCN ölçütlerine benzer bir şekilde sınıflandırma bulunmasına rağmen, yeni tasarıda çok net olmayan tanımlar getirilmiş.

Mevcut Koruma Statüleri Yok Edilecek

Tasarıdaki bir diğer olumsuz durum ise, Türkiye'deki en sıkı koruma statülerinden biri olan ve pek çok kıyı alanlarımızın talanını durduran doğal sitlein ve bu alanlardaki kaçak faaliyetlerin önünde bir engel olan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun yürürlükten kalkacak olması. Bakanlık, bu alanların mevcut statülerdeki alanların içine dahil edileceğini belirtse de, yürürlükten kalkacak olan bu statüye sahip alanlar yatırımcıların ilgisi ni daha fazla çekecektir. Bununla ilgili olarak AB'nin Türkiye 2010 İlerleme Raporu'nda, Türkiye'nin doğa koruma konusunda ilerleme sağlayamadığı ve bu tasarının kanunlaşması durumunda da birçok alanın mevcut koruma statüsünü yitirerek Natura2000 ağına katılmasının zorlaşacağı belirtilmiştir. Tasarıdaki korunan alanlarla ilgili başka bir olumsuzluk ise; eğitim ve araştırma dışında herhangi bir kullanıma izin verilmeyen tabiatı koruma alanlarının ve diğer statüler içindeki mutlak koruma bölgelerinin, 'üstün kamu yararı' ve 'stratejik kullanım gereksinimi' gerekçesiyle Bakanlar Kurulu kararıyla her türlü kullanıma açılabilir hale getirilmesidir. Kanun tasarısı, Meclis tarafından onaylanıp yürürlüğe girerse, ülkemizdeki doğal yıkım daha da artarak devam edecek." ◀

